

กรมวิทยาศาสตร์บริการ

www.dss.go.th

e-mail:pr@dss.go.th

สรุปผลงานเด่น วศ.

วิสัยทัศน์

เป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ และมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง
ที่เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและภาคบริการในระดับสากล

มิถุนายน – กันยายน ๒๕๕๙

ฉบับที่ ๓/๒๕๕๙

สารบัญ

หน้า

โครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์เซรามิกในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน เพื่อการส่งออก	๑
การเสริมสร้างศักยภาพห้องปฏิบัติการทดสอบในภูมิภาค	๓
การพัฒนาหลักสูตร M-learning ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๕
ระบบบริหารคุณภาพ ISO 9001 กับการประยุกต์ใช้ในงานบริการของหน่วยงาน ในกรมวิทยาศาสตร์บริการ	๘
การทดสอบผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดเพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค	๑๑
ผลการเข้าร่วม APLAC Interlaboratory Comparison สาขา Calibration of E2 Weights	๑๓
การทดสอบกาวซีเมนต์	๑๖
วช. กับการเผยแพร่ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์การอาหารและวัสดุสัมผัสอาหาร	๑๘
ห้องปฏิบัติการอ้างอิงอาหารของอาเซียนด้านวัสดุสัมผัสอาหาร	๒๑
กรมวิทยาศาสตร์บริการ พัฒนาความสามารถบุคลากรห้องปฏิบัติการทดสอบของอาเซียน	
การพัฒนาห้องปฏิบัติการด้านยางแท่งเอสทีอาร์ ด้วยกิจกรรมทดสอบ ความชำนาญห้องปฏิบัติการ	๒๓

โครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์เซรามิกในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนเพื่อการส่งออก

ความเป็นมา

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดลำปาง เชียงใหม่ และลำพูน เป็นแหล่งผลิตเซรามิกที่สำคัญของประเทศ โดยเฉพาะจังหวัดลำปางได้ชื่อว่าเป็นเมืองเซรามิก โดยมียุทธศาสตร์ของจังหวัด ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๖๑ คือ ส่งเสริมและพัฒนาให้เป็นแหล่งผลิตเซรามิก และสินค้าหัตถอุตสาหกรรมที่มีคุณภาพ และมีมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับจังหวัดลำปาง ผู้ประกอบการเซรามิกของจังหวัดลำปางไม่น้อยกว่า 200 ราย ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และเทคนิคในการพัฒนาคุณภาพและรูปแบบของผลิตภัณฑ์เซรามิก ทำให้ผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการในปัจจุบัน มีลักษณะที่เหมือนกันหรือคล้ายกันมากไม่เกิดความแตกต่างที่โดดเด่นหรือพัฒนาจากเดิม ส่งผลต่อการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ไม่สามารถเพิ่มมูลค่าและราคาของสินค้าได้ การแข่งขันด้านราคาระหว่างผู้ผลิต ทำให้ผู้ประกอบการไม่สามารถควบคุมคุณภาพสินค้าให้ได้มาตรฐาน เกิดการลดทอนความสามารถในการแข่งขันด้านการตลาด นำไปสู่การปิดกิจการของผู้ประกอบการเป็นจำนวนมาก ซึ่งหากปัญหานี้ไม่รีบแก้ไข จะทำให้มีผู้ประกอบการที่ต้องปิดกิจการเพิ่มขึ้นทุกปี

กรมวิทยาศาสตร์บริการ มีนโยบายในการนำองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ไปสนับสนุนให้ผู้ประกอบการในจังหวัดลำปาง และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตเซรามิกในภาคเหนือ ให้สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศและเพิ่มโอกาสในการขยายตลาด โดยการทำงานบูรณาการกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จังหวัดเชียงใหม่ และสภาอุตสาหกรรมจังหวัดลำปางซึ่งมีเครือข่ายที่ปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนารูปแบบ และคุณภาพผลิตภัณฑ์เซรามิก รวมถึงด้านการตลาด การดำเนินการครั้งนี้มุ่งพัฒนารายการระดับรูปแบบและคุณภาพให้เป็นที่ยอมรับ และสามารถจำหน่ายทั้งตลาดในและต่างประเทศได้ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมให้ผู้ประกอบการได้ร่วมวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาศักยภาพการผลิตร่วมกับที่ปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนารูปแบบและ คุณภาพผลิตภัณฑ์เซรามิก รวมถึงด้านการตลาดจากสถาบันการศึกษาในพื้นที่และหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพได้มาตรฐานทั้งในประเทศและมาตรฐานสากล และสามารถนำความรู้ไปพัฒนาต่อยอดด้วยตนเองได้ เป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ นำไปสู่การเติบโตของวิสาหกิจอย่างสมดุล

สรุปผลการดำเนินงาน

๑.กรมวิทยาศาสตร์บริการ ร่วมกับสภาอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จังหวัดเชียงใหม่ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อชี้แจงโครงการ และคัดเลือกผู้ประกอบการที่ต้องการพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพได้มาตรฐานเข้าร่วมโครงการ โดยเป็นวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ 2 กลุ่มได้แก่ กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านเหมืองกุง และกลุ่มประติมากรรมบ้านป่าตาล และจังหวัดลำพูน 1 กลุ่ม คือ กลุ่มปั้นชะปะดิงหลวง และผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดลำปาง 10 รายเข้าร่วมโครงการ

๒.จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการหัวข้อ “ก้าวล้ำ คิดทัน ผู้บริโภค กับ Trend 2016 – 2017” และหัวข้อ “เพิ่มมูลค่าและความแตกต่างด้วยอัตลักษณ์ออกแบบ” ให้กับผู้ประกอบการในพื้นที่จังหวัดลำปาง ลำพูน และเชียงใหม่ เพื่อให้ความรู้และแนวคิดแก่ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 50 ราย

๓. จัดทัศนศึกษาพาผู้ประกอบการดูงานเพื่อสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ จากบริษัทที่มีชื่อเสียงและสถานที่สำคัญ ได้แก่ ดอยดินแดง ขัวศิลาปะ พิพิธภัณฑสถานบ้านดำ ศูนย์เครื่องปั้นดินเผาเวียงกาหลง และวัดร่องขุน จำนวน 1 ครั้ง และจัดประชุมวางแผนในการพัฒนาคุณภาพสินค้าและพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อให้ผู้ประกอบการนำไปปรับปรุงกระบวนการผลิต และผลิตผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ตามความต้องการของตลาด

๔. ทีมที่ปรึกษาด้านการตลาดลงพื้นที่สำรวจตลาดเพื่อเก็บข้อมูลความต้องการของผู้บริโภค และนำผลจากการสำรวจสรุปข้อมูลให้กับทีมที่ปรึกษาด้านการออกแบบ และทีมที่ปรึกษาด้านการออกแบบลงพื้นที่ให้คำปรึกษาแนะนำเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์แก่ผู้ประกอบการ ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร และผลิตภัณฑ์ประดับตกแต่ง ที่เข้าร่วมโครงการ

๕. กรมวิทยาศาสตร์บริการลงพื้นที่ตรวจติดตามการดำเนินงานของโครงการฯ ระหว่างวันที่ 7 – 9 มิถุนายน 2559 ของผู้ประกอบการ จำนวน 9 ราย และร่วมประชุมสรุปความก้าวหน้าของโครงการฯ กับสภาอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง

๖. ทีมที่ปรึกษาด้านพัฒนาการผลิตลงพื้นที่ให้คำปรึกษาเรื่องการนำผลิตภัณฑ์ส่งยื่นขอ มผช. แก่ผู้ประกอบการ จังหวัดลำปาง 8 ราย กลุ่มประติมากรรมบ้านป่าตาล 2 ราย กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านเหมืองกุง 2 ราย และกลุ่มปั้นเซรามิกดงหลวง 1 ราย

๗. ทีมที่ปรึกษาลงพื้นที่ติดตามผลการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ของผู้ประกอบการ และพาผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการนำผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ทดลองตลาดในงาน Home & Décor 2016 ระหว่างวันที่ 11 -15 สิงหาคม 2559 ณ เชียงใหม่ฮอลล์ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า เชียงใหม่แอร์พอร์ทจำนวน 10 ราย

ประโยชน์ที่ได้รับ

ผู้ประกอบการสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน (มผช.) จำนวน 12 ผลิตภัณฑ์ และสามารถนำความรู้ไปพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ด้วยตนเองได้ เพื่อสร้างตลาดใหม่เป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ

กลุ่มเป้าหมาย ผู้ประกอบการเซรามิกในจังหวัดลำปาง เชียงใหม่ และลำพูน

หน่วยงานรับผิดชอบ สำนักเทคโนโลยีชุมชน

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๐๑ ๗๔๑๐

โทรสาร ๐ ๒๒๐๑ ๗๔๐๘

รูปผลิตภัณฑ์โครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์เซรามิกในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนเพื่อการส่งออก

การเสริมสร้างศักยภาพห้องปฏิบัติการทดสอบในภูมิภาค

ความเป็นมา

ด้วยกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีนโยบายขับเคลื่อนด้านเศรษฐกิจตามแผนยุทธศาสตร์ของรัฐบาล โดยเร่งรัดการวิจัยพัฒนาและสร้างนวัตกรรมเพื่อสร้างงานสร้างรายได้พัฒนาชีวิตและสร้างฐานความรู้ในภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรมและบริการ เพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ประกอบกับในสถานการณ์ปัจจุบันห้องปฏิบัติการของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบและควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมให้ได้มาตรฐานยังไม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพให้เป็นไปตามมาตรฐาน ISO/IEC 17025 ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวต้องเริ่มจากการเตรียมความพร้อมและพัฒนาบุคลากรในห้องปฏิบัติการให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกำหนด ISO/IEC 17025 และการจัดทำระบบบริหารงานคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล เพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างศักยภาพห้องปฏิบัติการทดสอบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกให้ได้การรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการทดสอบตามมาตรฐานสากลต่อไป ดังนั้นสำนักบริหารและรับรองห้องปฏิบัติการ จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมการรับรองห้องปฏิบัติการทดสอบในภูมิภาคขึ้นเพื่อเป็นการตอบรับกับนโยบายดังกล่าว

สรุปผลการดำเนินงาน

สำนักฯ ได้จัดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการจำนวน ๒ หลักสูตร ได้แก่

๑. หลักสูตร “การเสริมสร้างศักยภาพห้องปฏิบัติการทดสอบตามมาตรฐาน ISO/IEC 17025 ครั้งที่ 1” จัดขึ้นในวันที่ 7 - 8 กรกฎาคม 2559 ณ สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมบางปู จังหวัดสมุทรปราการ
๒. หลักสูตร “การเสริมสร้างศักยภาพห้องปฏิบัติการทดสอบในภูมิภาค” จัดขึ้นในวันที่ 29 - 30 สิงหาคม 2559 ณ โรงแรม โกลเด้น ซิตี้ จังหวัดระยอง

โดยในงานสัมมนา มีการให้ความรู้เกี่ยวกับ การเพิ่มขีดความสามารถผู้ประกอบการด้วยระบบ MSTQ ประโยชน์ของการรับรองและการเตรียมความพร้อมห้องปฏิบัติการเพื่อรองรับการเข้าสู่อาเซียน ส่วนในเรื่องการจัดทำระบบคุณภาพ ได้มีการบรรยายในหัวข้อต่อไปนี้ ได้แก่ ข้อกำหนดตามมาตรฐาน ISO/IEC 17025 การเริ่มต้นการจัดทำระบบบริหารงานคุณภาพตาม ISO/IEC 17025 การเข้าร่วมกิจกรรมการทดสอบความชำนาญห้องปฏิบัติการ และแนวทางการตรวจสอบความสมเหตุสมผลของวิธีทดสอบ ประกันคุณภาพผลการทดสอบ ประเมินค่าความไม่แน่นอนของการวัด

ผลความพึงพอใจ	หลักสูตรที่ 1	หลักสูตรที่ 2
ร้อยละความพึงพอใจของ ผู้เข้ารับการอบรมภาพรวม	80.4	81.7
จำนวนผู้เข้าร่วมงาน (คน)	45	192

ผลสะท้อนกลับจากผู้เข้าร่วมงานสัมมนา ผู้เข้าร่วมงานต้องการให้ วศ. จัดงานสัมมนาในรูปแบบนี้ต่อไปเนื่องจากทำให้ห้องปฏิบัติการทราบถึงความสำคัญของมาตรฐาน ISO/IEC 17025 และได้รู้จักสำนักบริหารและรับรองห้องปฏิบัติการ พร้อมทั้งขอให้จัดอบรมเพิ่มเติมในรายละเอียดของหัวข้อตรวจสอบความสมเหตุสมผลของวิธีทดสอบและการประเมินค่าความไม่แน่นอนของการวัด

ประโยชน์ที่ได้รับ

ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการสามารถนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกำหนด ISO/IEC 17025 ความรู้ทางด้านวิชาการ การเข้าร่วมกิจกรรมการทดสอบความชำนาญห้องปฏิบัติการ และไปใช้เป็นความรู้รากฐานในการตรวจสอบและควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับ ทำให้สินค้าได้รับการตรวจสอบคุณภาพจากห้องปฏิบัติการทดสอบที่เชื่อถือได้ สร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภค อันเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการสร้างมูลค่าของสินค้า เพิ่มศักยภาพให้แก่ผู้ประกอบการ และเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันและสามารถพัฒนาขยายธุรกิจให้เติบโตขึ้น เพิ่มโอกาสทางธุรกิจของผู้ประกอบการที่จะจำหน่ายสินค้าและบริการได้ทั้งตลาดภายในและต่างประเทศ

กลุ่มเป้าหมาย   ห้องปฏิบัติการของหน่วยงานภาคเอกชน

หน่วยงานรับผิดชอบ   สำนักบริหารและรับรองห้องปฏิบัติการ

โทรศัพท์   ๐ ๒๒๐๑ ๗๑๙๑

โทรสาร   ๐ ๒๒๐๑ ๗๒๐๑

การพัฒนาหลักสูตร M-learning ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ความเป็นมา

สำนักพัฒนาศักยภาพนักวิทยาศาสตร์ห้องปฏิบัติการ (พศ.) เป็นหน่วยงานในสังกัดกรมวิทยาศาสตร์บริการ (วศ.) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีภารกิจหลักคือให้บริการจัดฝึกอบรมด้านเทคนิคทางวิทยาศาสตร์ ที่มุ่งในการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ โดยเน้นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการวิเคราะห์ทดสอบ สอบเทียบ และวิจัย โดยเปิดให้บริการฝึกอบรมระยะสั้น และฝึกอบรมผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (E-Learning)

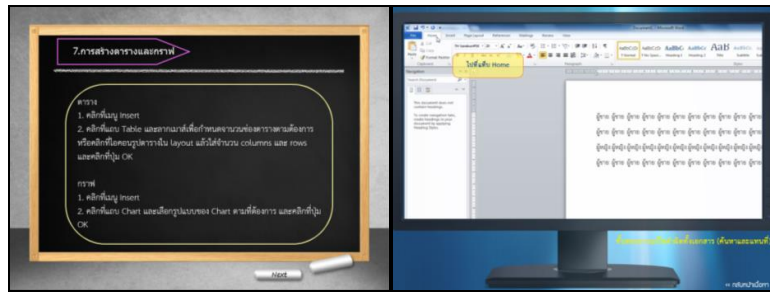
จากการดำเนินงานที่ผ่านมาของสำนักฯ มีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องทั้งหลักสูตรระยะสั้น และหลักสูตรฝึกอบรมผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยใช้ผลการสำรวจความต้องการฝึกอบรม เป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ได้หลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สำหรับหลักสูตรฝึกอบรมผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้นำข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เรียนที่ต้องการเรียนรู้ผ่านโทรศัพท์มือถือและแท็บเล็ต เนื่องจากเป็นอุปกรณ์ที่ปัจจุบันเป็นสิ่งที่พกพาติดตัวอยู่ตลอดเวลา โดยนำมาเริ่มพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้สามารถรองรับและแสดงผลได้บนสื่อเทคโนโลยีแบบไร้สาย (M-Learning) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยสามารถลดข้อจำกัดทางด้านเวลา และสถานที่ในการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง เพื่อเพิ่มจำนวนผู้เรียนและความพึงพอใจการให้บริการ

สรุปผลการดำเนินงาน

สำนักฯ ได้เริ่มพัฒนาหลักสูตร M-Learning ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๗ โดยมีทั้งหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นใหม่ และปรับปรุงหลักสูตรเดิม โดยสามารถแสดงผลได้ในคอมพิวเตอร์ทั่วไป สมาร์ทโฟน และแท็บเล็ต รวมทั้งรองรับระบบปฏิบัติการ Windows, Windows Phone, IOS และ Android ปัจจุบันมีหลักสูตร M-Learning ที่เปิดให้บริการจำนวน ๑๔ หลักสูตร และในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ สำนักฯ ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรจำนวน ๕ หลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาหลักสูตรเป็นนักวิทยาศาสตร์ในกรมฯ และจัดทำสื่อการสอนให้เป็น M-Learning โดยบุคลากรในสำนักฯ ดังนี้

๑. หลักสูตร “การใช้โปรแกรมนำเสนองานเบื้องต้น” หลักสูตรนี้ผู้เรียนจะได้รับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้งานโปรแกรมนำเสนอ Microsoft PowerPoint ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการทำงาน การทำธุรกิจ หรือว่าการศึกษา ซึ่งจะต้องมีการสื่อสารอธิบายให้ผู้อื่นได้ทราบ และจำเป็นต้องใช้ในการนำเสนอข้อมูลต่างๆ โดยได้เริ่มเปิดให้บริการในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ปัจจุบันมีผู้ผ่านการฝึกอบรมจำนวน ๑๐๖ คน ซึ่งมีความพึงพอใจด้านการนำไปใช้ประโยชน์ร้อยละ ๙๗.๑๗ และด้านการจัดฝึกอบรมร้อยละ ๙๓.๔

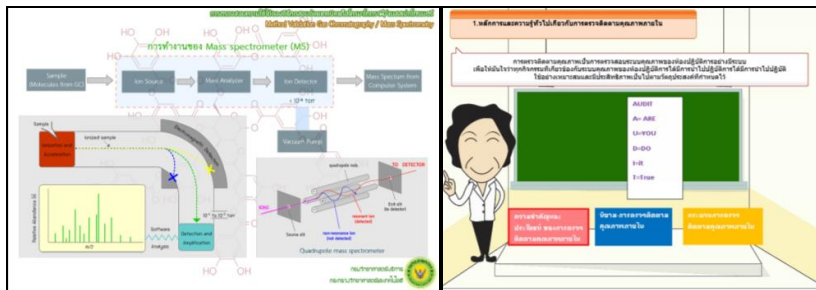
๒. หลักสูตร “เทคนิคการใช้งาน MS Word 2010” เนื้อหาของหลักสูตรนี้จะมุ่งเน้นให้ผู้ฝึกอบรมได้เรียนรู้และฝึกทักษะการใช้งานโปรแกรม MS Word เพื่อสร้างและจัดการเอกสารในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งเทคนิคการใช้งานอื่น ๆ ที่ทำให้การจัดทำเอกสารดูเป็นมืออาชีพมากขึ้น โดยได้เริ่มเปิดให้บริการในเดือนมิถุนายน ๒๕๕๙ ปัจจุบันมีผู้ผ่านการฝึกอบรมจำนวน ๒๕ คน ซึ่งมีความพึงพอใจด้านการนำไปใช้ประโยชน์ร้อยละ ๙๒ และด้านการจัดฝึกอบรมร้อยละ ๘๘

ภาพที่ ๑ ตัวอย่างหลักสูตร “การใช้โปรแกรมนำเสนองานเบื้องต้น”
และ “เทคนิคการใช้งาน MS Word 2010”

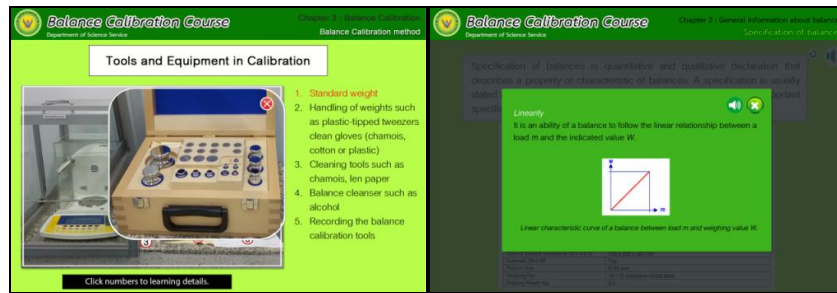
๓. หลักสูตร “การตรวจสอบความใช้ได้ของวิธีทดสอบด้วยเทคนิคแก๊สโครมาโทกราฟี/แมสสเปกโตรเมตรี” หลักสูตรนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความรู้เรื่องการตรวจสอบความใช้ได้ของวิธีสำหรับเทคนิค GC/MS มีเนื้อหาครอบคลุมหลักการพื้นฐานและองค์ประกอบของเครื่อง GC/MS และการตรวจสอบความใช้ได้ของวิธี กรณีศึกษาการตรวจสอบความใช้ได้ของวิธีทดสอบปริมาณสาร *o*-Toluidine ในตัวอย่างผ้าทอด้วยเทคนิค GC/MS คาดว่าจะเริ่มเปิดให้บริการราวเดือนตุลาคม ๒๕๕๙

๔. หลักสูตร “การตรวจติดตามคุณภาพภายในตามมาตรฐาน ISO/IEC 17025” หลักสูตรนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ด้านการตรวจติดตามคุณภาพภายในตามมาตรฐาน ISO/IEC 17025 มีเนื้อหาครอบคลุมหลักการและความรู้ทั่วไปในการตรวจติดตามคุณภาพภายในตามมาตรฐาน ISO/IEC 17025 การวางแผนการตรวจติดตาม การดำเนินการตรวจติดตาม และการเขียนรายงาน คาดว่าจะเริ่มเปิดให้บริการราวเดือนตุลาคม ๒๕๕๙

ภาพที่ ๒ ตัวอย่างหลักสูตร “การตรวจสอบความใช้ได้ของวิธีทดสอบด้วยเทคนิคแก๊สโครมาโทกราฟี/แมสสเปกโตรเมตรี”
และ “การตรวจติดตามคุณภาพภายในตามมาตรฐาน ISO/IEC 17025”

๕. หลักสูตร “Balance Calibration (English)” ผู้เรียนจะได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอบเทียบเครื่องชั่ง ซึ่งจะเป็นการประกันคุณภาพของห้องปฏิบัติการอย่างหนึ่ง ผลการสอบเทียบจะให้ข้อมูลว่าเครื่องชั่งที่ใช้ยังคงมีคุณลักษณะทางด้านการชั่งที่เหมาะสมในการใช้งานต่อหรือไม่ โดยหลักสูตรนี้จะกล่าวถึงข้อมูลทั่วไปของเครื่องชั่ง การสอบเทียบเครื่องชั่ง และการตรวจสอบเครื่องชั่งประจำวัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ และเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จึงได้จัดทำหลักสูตรนี้เป็นภาษาอังกฤษ โดยคาดว่าจะเริ่มเปิดให้บริการราวเดือนตุลาคม ๒๕๕๙

ภาพที่ ๓ ตัวอย่างหลักสูตร “Balance Calibration (English)”

หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นใหม่นี้และต่อไป จะเป็นหลักสูตร M-Learning ทุกหลักสูตร อย่างไรก็ตามทางสำนักฯ ยินดีอย่างยิ่งหากท่านมีความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ หรือแนะนำหลักสูตรใหม่ สามารถส่งให้ทางสำนักฯ เพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงการให้บริการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้สนใจสามารถลงทะเบียนเข้ารับการฝึกอบรมได้ทางเว็บไซต์ <http://www.e-learning.dss.go.th> โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. ลดข้อจำกัดทางด้านเวลา และสถานที่ ในการเรียนรู้ของผู้เรียน
๒. จำนวนผู้เรียนและความพึงพอใจการให้บริการเพิ่มขึ้น
๓. เพิ่มช่องทางการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้
๔. สื่อเทคโนโลยีแบบไร้สายส่วนมาก มีราคาต่ำกว่าเครื่องคอมพิวเตอร์ทั่วไป มีขนาด และน้ำหนักเบา พกพาได้ง่าย ทำให้สะดวกในการเรียนรู้

กลุ่มเป้าหมาย   นักวิทยาศาสตร์ หรือผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับห้องปฏิบัติการทดสอบ หรือสอบเทียบ ที่สนใจเข้ารับการฝึกอบรมจากสำนักฯ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ   สำนักพัฒนาศักยภาพนักวิทยาศาสตร์ห้องปฏิบัติการ

โทรศัพท์   ๐-๒๒๐๑-๗๔๓๘

โทรสาร   ๐-๒๒๐๑-๗๔๓๘

ระบบบริหารคุณภาพ ISO 9001 กับการประยุกต์ใช้ในงานบริการของหน่วยงานใน

กรมวิทยาศาสตร์บริการ

ความเป็นมา

กรมวิทยาศาสตร์บริการได้นำระบบบริหารงานคุณภาพ ISO 9001 มาประยุกต์ใช้กับงานให้บริการในหลายส่วน โดยช่วงก่อนปี ๒๕๕๙ นั้นหน่วยงานภายใต้กรมวิทยาศาสตร์บริการที่ได้รับการรับรองระบบบริหารงานคุณภาพ ISO 9001 : 2008 จากสถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสโอ (สรอ.) มี ๓ หน่วยงาน ๓ ขอบข่าย ได้แก่

- สำนักทดสอบและศูนย์สารสนเทศวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในขอบข่าย

“การให้บริการทดสอบและสารสนเทศวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี” การนำระบบบริหารงานคุณภาพ ISO 9001 มาประยุกต์ใช้ช่วยให้การบริหารจัดการงานบริการทดสอบและสารสนเทศมีคุณภาพได้มาตรฐาน ตลอดจนการให้ความสำคัญต่อข้อคิดเห็นที่ได้รับจากผู้ให้บริการ และนำมาปรับปรุงทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น การนำข้อมูลเอกสารที่ได้รับการแนะนำมาใช้ในกระบวนการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเข้ามาให้บริการ เพื่อให้การจัดหาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการ ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการต่างๆ จะถูกนำมาพิจารณาเพื่อใช้ปรับปรุงการให้บริการต่างๆ ให้ดียิ่งๆ ขึ้นต่อไป

- สำนักพัฒนาศักยภาพนักวิทยาศาสตร์ห้องปฏิบัติการ มีขอบข่ายคือ “การบริการฝึกอบรม

เทคนิคทางวิทยาศาสตร์ห้องปฏิบัติการทางเคมี วิทยาศาสตร์ชีวภาพ และฟิสิกส์” การนำระบบบริหารงานคุณภาพ ISO 9001 มาช่วยในการพัฒนากระบวนการฝึกอบรมให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานลูกค้าคือผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจ มีการประเมินหลังจากฝึกอบรมเป็นระบบชัดเจน ช่วยเพิ่มความมั่นใจให้แก่ลูกค้าในคุณภาพของหลักสูตรที่ผ่านการอบรม ผลการประเมินความพึงพอใจยังสามารถนำไปสู่การพัฒนากระบวนการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง รวมถึงพัฒนาหลักสูตรการอบรมให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า โดยมีการสำรวจความต้องการฝึกอบรมไปยังกลุ่มลูกค้า เพื่อนำไปใช้ประกอบการจัดทำหลักสูตรต่างๆ ระบบบริหารงานคุณภาพ ISO 9001 จึงช่วยให้บริการฝึกอบรมเทคนิคทางวิทยาศาสตร์ห้องปฏิบัติการทางเคมี วิทยาศาสตร์ชีวภาพ และฟิสิกส์ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

- สำนักเทคโนโลยีชุมชน มีขอบข่ายคือ “การบริการถ่ายทอดเทคโนโลยี” ซึ่งเทคโนโลยีที่จะถ่ายทอดนี้เรียกได้ว่าเป็น “เทคโนโลยีพร้อมใช้” มาจากผลงานวิจัยของกรมวิทยาศาสตร์บริการที่สำเร็จแล้วและพร้อมถ่ายทอดสู่ผู้ประกอบการที่มีความพร้อม การนำระบบบริหารงานคุณภาพ ISO 9001 มาประยุกต์ใช้ ช่วยให้การบริหารจัดการงานบริการถ่ายทอดเทคโนโลยีมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ โดยการจัดทำหลักสูตรจะต้องมีการสำรวจทั้งในส่วนงานวิจัยที่สำเร็จพร้อมถ่ายทอดของกรมวิทยาศาสตร์บริการ และสำรวจกลุ่มผู้ประกอบการที่ต้องการ

รับถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อนำมาประมวลและจัดทำหลักสูตร รวมถึงมีการประเมินผลหลังจากการถ่ายทอดเทคโนโลยีแล้ว เพื่อนำผลการประเมินและข้อเสนอแนะต่างๆ ไปใช้ปรับปรุงทั้งเรื่องการบริหารจัดการ เนื้อหาทางวิชาการ วิทยาการ ฯลฯ ให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นหลักการข้อหนึ่งของระบบบริหารงานคุณภาพ ISO 9001

ในปี ๒๕๕๘ ผู้บริหารระดับสูงของกรมวิทยาศาสตร์บริการมีความมุ่งมั่นให้หน่วยงานภายในกรม วิทยาศาสตร์บริการที่มีภารกิจด้านบริการ จำนวน ๔ ขอบข่ายให้มีใบรับรองระบบ คุณภาพร่วมกันเป็นใบเดียว (Harmonize) ในการนี้ได้ผลักดันให้รวมขอบข่าย บริการรับ-ส่งตัวอย่างและรายงาน เพิ่มขึ้นอีกหนึ่ง โดยขอบข่ายดังกล่าวอยู่ ภายใต้สำนักเลขาธิการกรม

สำหรับนโยบายคุณภาพ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์บริการ (ดร.สุทธิ เวช ท.แสงจันทร์) ได้ประกาศนโยบายคุณภาพไว้ เมื่อ 27 พฤศจิกายน 2558 คือ “เป็นองค์กรที่มีความมุ่งมั่นในการให้บริการด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส เป็นกลาง และมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล โดยมุ่งเน้น การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความพึงพอใจ ให้แก่ผู้ใช้บริการ”

ในที่สุดเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๙ กรม วิทยาศาสตร์บริการ ได้รับการรับรองระบบ บริหารงานคุณภาพ ISO 9001 : 2015 จากสถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสโอ

(สรอ.) ครอบคลุมทั้ง ๔ ขอบข่าย

- สำนักหอสมุดและศูนย์สารสนเทศวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี : การบริการ หอสมุดและการบริการสารสนเทศวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- สำนักพัฒนาศักยภาพนักวิทยาศาสตร์ห้องปฏิบัติการ : การบริการฝึกอบรม เทคนิคทางวิทยาศาสตร์ห้องปฏิบัติการทางเคมี วิทยาศาสตร์ชีวภาพ และ ฟิสิกส์
- สำนักเทคโนโลยีชุมชน : การบริการถ่ายทอดเทคโนโลยี
- สำนักเลขาธิการกรม : การบริการรับ-ส่งตัวอย่าง และรายงาน

ประโยชน์ที่ได้รับ

ประโยชน์ที่ได้จากการนำระบบบริหารงานคุณภาพ ISO 9001 มีทั้งต่อเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน องค์กร ลูกค้าและประชาชนที่เข้ามาใช้บริการ ดังนี้

๑. ประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่

- มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของระบบคุณภาพเจ้าหน้าที่
- ทำให้เกิดความพอใจในการทำงาน
- พนักงานมีจิตสำนึกในเรื่องคุณภาพมากขึ้น
- การปฏิบัติงานมีระบบ และมีขอบเขตที่ชัดเจน
- พัฒนาการทำงานเป็นทีมหรือเป็นกลุ่ม

๒. ประโยชน์ต่อผู้บริหาร

- ช่วยให้ผู้บริหารมีมาตรการขั้นตอนปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน และโครงสร้างในทางปฏิบัติ ช่วย ป้องกันข้อบกพร่อง และง่ายต่อการตรวจสอบผลงานตามนโยบายหรือแผนงาน ตลอดจนเป็นแนวทางให้ ง่ายต่อการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

- มีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ระบุนโยบาย วิธีปฏิบัติที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน ไม่ คลุมเครือ ง่ายต่อการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย เป็นรูปแบบที่เป็นรูปธรรม

- เป็นเครื่องมือตรวจสอบในองค์กร ช่วยให้การบริหารดำเนินการไปอย่างต่อเนื่อง
- เพิ่มการป้องกันหรือกำจัดปัญหาที่ต้นเหตุ และเพื่อเพิ่มโอกาสการปรับปรุงคุณภาพการดำเนินงานในองค์กร

๓. ประโยชน์ต่อองค์กร

- พัฒนางค์กร การบริหารงาน การผลิต ตลอดจนการบริหารให้เป็นไปอย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพ
- ทำให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่น่าเชื่อถือ และได้รับการยอมรับทั้งตลาดภายในประเทศ และต่างประเทศ
- จัดปัญหาข้อโต้แย้ง และการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ
- ทำให้ภาพลักษณ์ขององค์กรดีขึ้น
- ช่วยประหยัดต้นทุนการดำเนินงานซึ่งเกิดจากการทำงานอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๔. ประโยชน์ต่อลูกค้าและประชาชน

- ช่วยให้มีมั่นใจในผลิตภัณฑ์หรือบริการ
- มีความสะดวก ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่ายโดยไม่ต้องตรวจสอบคุณภาพของสินค้าซ้ำอีก
- ได้รับความคุ้มครองทั้งในด้านคุณภาพ ความปลอดภัย และการใช้งาน

กลุ่มเป้าหมาย

บุคลากรกรมวิทยาศาสตร์บริการ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

สำนักหอสมุดและศูนย์สารสนเทศวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

โทรศัพท์

๐ ๒๒๐๑ ๗๒๔๐

โทรสาร

๐ ๒๒๐๑ ๗๒๖๕

การทดสอบผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดเพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค

ความเป็นมา

ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีใช้อยู่ทุกครัวเรือน จากเดิมที่ผลิตภัณฑ์เดียวสามารถใช้ทำความสะอาดได้หลายประเภท ได้มีการพัฒนาดัดแปลงจนเป็นผลิตภัณฑ์ที่จำเพาะเจาะจง ตามวัตถุประสงค์ของการใช้งาน ปัจจุบันมีผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดออกมาจำหน่ายในท้องตลาดหลายยี่ห้อ และมีการใช้สูตรที่แตกต่างกันทำให้ต้องมีมาตรฐานกำหนดเพื่อให้ผู้บริโภคได้ใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดีและมีความปลอดภัย ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดที่ดีจะสามารถจัดสิ่งสกปรกออกไปและเมื่อทำความสะอาดแล้วจะไม่เหลือสิ่งตกค้างที่เป็นพิษบนพื้นผิวของสิ่งที่ถูกทำความสะอาดนั้น ๆ

สิ่งตกค้างที่เป็นพิษที่สำคัญในผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด ได้แก่ สารประเภทโลหะหนัก เช่น ตะกั่ว (Pb) สารหนู (As)ปรอท (Hg) ซึ่งถ้าได้รับเข้าสู่ร่างกายในปริมาณที่มากพอ จะทำให้เกิดโรคต่าง ๆ ที่เป็นอันตรายถึงชีวิตได้ การทดสอบหาปริมาณสารพิษในผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดจึงถูกกำหนดให้เป็นมาตรฐานขึ้น รวมถึงกำหนดปริมาณโลหะหนักที่ให้มีได้ในผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดแต่ละชนิด ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยแก่ผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม

สรุปผลการดำเนินงาน

โครงการเคมี กรมวิทยาศาสตร์บริการ โดยกลุ่มเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ได้ให้บริการทดสอบหาปริมาณโลหะเป็นพิษในผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด เช่น ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดประเภทเหลวสำหรับถ้วยชาม ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดชนิดเหลวสำหรับเครื่องใช้เด็กอ่อน ผลิตภัณฑ์ล้างหน้า ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดพื้นผิว ด้วยเครื่องวิเคราะห์หาธาตุปริมาณน้อย (Atomic Absorption Spectrophotometer (AAS)) ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (มอก.) ซึ่งจากการทดสอบตัวอย่างที่ส่งมาทดสอบตั้งแต่ 1 มิถุนายน 2559 –15 กันยายน 2559 จำนวน 30 ตัวอย่าง 160 รายการ พบว่าไม่มีปริมาณโลหะหนักตัวใดในผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดที่เกินเกณฑ์มาตรฐาน ส่วนใหญ่จะไม่พบปริมาณโลหะหนัก จะมีจำนวน 2 ตัวอย่างที่ตรวจพบสังกะสี แต่มีปริมาณต่ำไม่เกิน 2 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม สรุปได้ว่าผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดที่ส่งมาทดสอบมีปริมาณโลหะเป็นพิษอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด ไม่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม

การทดสอบปริมาณโลหะเป็นพิษในผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด

เตรียมตัวอย่างด้วยเครื่อง
Microwave digestion

ทดสอบโลหะเป็นพิษด้วยเครื่อง
Atomic Absorption Spectrophotometer (AAS)

ตัวอย่าง ปริมาณโลหะเป็นพิษที่ให้มีได้ในผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด

ชื่อมาตรฐาน	ชื่อผลิตภัณฑ์	เกณฑ์กำหนด
มอก. 474-2542	ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด ประเภทเหลวสำหรับถ้วยชาม	โลหะเป็นพิษทั้งหมด (แคดเมียม ตะกั่ว พลวง สารหนู พรอท) ไม่เกิน 30 มิลลิกรัม/กิโลกรัม สำหรับชนิดธรรมดา และ ไม่เกิน 60 มิลลิกรัม/กิโลกรัม สำหรับชนิดเข้มข้น
มอก. 477-2555	ผลิตภัณฑ์ล้างหน้า	ตะกั่ว ไม่เกิน 20 มิลลิกรัม/กิโลกรัม สารหนู (คำนวณเป็น As_2O_3) ไม่เกิน 5 มิลลิกรัม/กิโลกรัม พรอท ไม่เกิน 1 มิลลิกรัม/กิโลกรัม
มอก. 2201-2547	ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดชนิด เหลวสำหรับเครื่องใช้เด็กอ่อน	โลหะเป็นพิษทั้งหมด (แคดเมียม ตะกั่ว พลวง สารหนู พรอท) ไม่เกิน 5 มิลลิกรัม/กิโลกรัม
มอก. 2224-2548	ผลิตภัณฑ์จัดคราบน้ำมัน	พรอท ไม่เกิน 0.001 มิลลิกรัม/ลิตร ซีลีเนียม ไม่เกิน 0.02 มิลลิกรัม/ลิตร แคดเมียม ไม่เกิน 0.03 มิลลิกรัม/ลิตร ตะกั่ว ไม่เกิน 0.2 มิลลิกรัม/ลิตร สารหนู ไม่เกิน 0.25 มิลลิกรัม/ลิตร โครเมียม ไม่เกิน 0.25 มิลลิกรัม/ลิตร แบเรียม ไม่เกิน 1 มิลลิกรัม/ลิตร นิกเกิล ไม่เกิน 1 มิลลิกรัม/ลิตร ทองแดง ไม่เกิน 0.5 มิลลิกรัม/ลิตร สังกะสี ไม่เกิน 5 มิลลิกรัม/ลิตร แมงกานีส ไม่เกิน 5 มิลลิกรัม/ลิตร

ประโยชน์ที่ได้รับ สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค ในการใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน

กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด

หน่วยงานที่รับผิดชอบ โครงการเคมี

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๐๑ ๗๒๒๘

โทรสาร ๐ ๒๒๐๑ ๗๒๒๙

ผลการเข้าร่วม APLAC Interlaboratory Comparison

สาขา Calibration of E2 Weights

ความเป็นมา

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) เป็นหน่วยงานรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการทดสอบและห้องปฏิบัติการสอบเทียบตามข้อกำหนด ISO/IEC 17025 ได้ทำหนังสือเชิญให้ห้องปฏิบัติการสอบเทียบมวลและปริมาตร กรมวิทยาศาสตร์บริการ เป็นตัวแทนประเทศไทย เข้าร่วมโครงการทดสอบความชำนาญห้องปฏิบัติการสอบเทียบ APLAC M027 Calibration of E2 weights ซึ่งเป็นการสอบเทียบสาขามวล โครงการนี้จัดขึ้นโดยหน่วยงาน APLAC หรือ Asia Pacific Laboratory Accreditation Cooperation ซึ่งเป็นองค์กรที่เกิดจากความร่วมมือของหน่วยงานรับรองในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่มีหน้าที่ในการให้การรับรองห้องปฏิบัติการ หน่วยตรวจ และวิธีการผลิตวัสดุอ้างอิง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการดำเนินกิจกรรมควบคุมคุณภาพภายนอก (External Quality Control) ในการตรวจประเมินของหน่วยงานรับรองตามข้อกำหนด ISO/IEC 17011 ซึ่งเป็นข้อกำหนดทั่วไปว่าด้วยความสามารถของหน่วยงานรับรอง เพื่อยืนยันถึงความสามารถในการตรวจประเมินของหน่วยงานรับรองของประเทศสมาชิก

การดำเนินการในครั้งนี้หน่วยงานรับรองของประเทศอินโดนีเซีย National Accreditation Body of Indonesia (KAN) เป็นผู้ดำเนินโครงการดังกล่าว โดยมีห้องปฏิบัติการที่เข้าร่วมทั้งสิ้นจำนวน 26 ห้องปฏิบัติการ จากทั้งหมด 12 ประเทศ ประกอบด้วย ไทย USA จีน ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย มาเลเซีย ฮังการี ไต้หวัน อินโดนีเซีย อินเดีย และปากีสถาน

ห้องปฏิบัติการสอบเทียบมวลและปริมาตร กรมวิทยาศาสตร์บริการ เป็น 1 ใน 2 ห้องปฏิบัติการที่ได้รับเชิญจากหน่วยงานรับรอง สมอ. ให้เป็นตัวแทนประเทศไทยเข้าร่วมในโครงการนี้ ตั้มน้ำหนักมาตรฐานที่ใช้ในการเปรียบเทียบเป็นตั้มน้ำหนักมาตรฐาน OIML class E2 ขนาด 100 mg, 2 g และ 20 กรัม อย่างละ 1 ชิ้น โดยมีสถาบันมาตรวิทยาของประเทศอินโดนีเซีย (National Metrology Institute of Indonesia – Pusat Penelitian Metrologi LIPI) เป็นห้องปฏิบัติการอ้างอิง

สรุปผลการดำเนินงาน

ห้องปฏิบัติการสอบเทียบมวลและปริมาตร กรมวิทยาศาสตร์บริการ ได้รับรายงานฉบับสมบูรณ์ผลการเข้าร่วมโครงการดังกล่าวจากทาง สมอ. โดยในการพิจารณาผลการเข้าร่วมจะพิจารณาจากค่า E_n Number ดังนี้

$$E_n = \frac{LAB - REF}{\sqrt{U_{lab}^2 + U_{ref}^2}}$$

โดยที่ LAB คือ ผลการวัดของห้องปฏิบัติการที่เข้าร่วม

REF คือ ผลการวัดของห้องปฏิบัติการอ้างอิง

U_{lab} คือ ค่าความไม่แน่นอนที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ของห้องปฏิบัติการที่เข้าร่วม

U_{ref} คือ ค่าความไม่แน่นอนที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ของห้องปฏิบัติการอ้างอิง

โดยมีเงื่อนไขว่าเมื่อ $|E_n| \leq 1$ ผลการเข้าร่วมผ่านเป็นที่ยอมรับ

$|E_n| > 1$ ผลการเข้าร่วมไม่ผ่านให้ทำการตรวจสอบ

จากผลการเข้าร่วมโครงการของห้องปฏิบัติการสอบเทียบมวลและปริมาตรพบว่า มีค่า $|E_n| \leq 1$ สำหรับผลการสอบเทียบตมุน้ำหนักมาตรฐานทั้ง 3 ขนาด โดยมีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเข้าร่วมโครงการทดสอบความชำนาญ APLAC M027 Calibration of E2 weights ของห้องปฏิบัติการสอบเทียบมวลและปริมาตร กรมวิทยาศาสตร์บริการ

Nominal	Conventional Mass and Uncertainty, g				LAB – REF, g	E_n Number
	LAB	U_{lab}	REF	U_{ref}		
20 g	20.000014	0.000025	20.000013	0.000007	0.000001	0.04
2 g	2.0000083	0.000012	2.0000086	0.0000030	-0.0000003	-0.02
0.1 g	0.1000041	0.0000050	0.1000046	0.0000013	-0.0000005	-0.10

เมื่อพิจารณาค่าความไม่แน่นอนที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ของห้องปฏิบัติการสอบเทียบมวลและปริมาตร (U_{lab}) สำหรับผลการสอบเทียบตมุน้ำหนักมาตรฐาน Class E2 ทั้ง 3 ขนาด ในตารางที่ 1 พบว่ามีค่าน้อยกว่า 1/3 ของค่า MPE ที่กำหนดไว้ในเอกสารมาตรฐาน OIML R111-1 ซึ่งในการประเมินศักยภาพของห้องปฏิบัติการสอบเทียบตมุน้ำหนักมาตรฐาน OIML นั้นจะพิจารณาจากค่าความไม่แน่นอน โดยจะต้องมีค่าไม่มากกว่า 1/3 ของค่า MPE ที่กำหนดไว้ ดังนั้นจากผลที่ได้แสดงให้เห็นว่าห้องปฏิบัติการสอบเทียบมวลและปริมาตร กรมวิทยาศาสตร์บริการ มีศักยภาพในการให้บริการสอบเทียบตมุน้ำหนักมาตรฐาน OIML

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. ห้องปฏิบัติการสอบเทียบมวลและปริมาตร กรมวิทยาศาสตร์บริการ เกิดความมั่นใจเพิ่มขึ้นในการให้บริการสอบเทียบตมุน้ำหนักมาตรฐาน Class E2
๒. ลูกค้าที่มาขอรับบริการสอบเทียบตมุน้ำหนักมาตรฐาน เกิดความมั่นใจในศักยภาพของห้องปฏิบัติการ
๓. หน่วยงานรับรองห้องปฏิบัติการ สมอ. ได้รับความเชื่อมั่นในเรื่องการประเมินและรับรองห้องปฏิบัติการจากภายในประเทศและต่างประเทศ
๔. ระบบรับรองระบบงาน (Accreditation Body) ของประเทศไทยได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ

กลุ่มเป้าหมาย	ผู้ที่ได้รับประโยชน์ คือ สมอ. ในฐานะหน่วยงานรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการสอบเทียบ และผู้ขอรับบริการสอบเทียบตู้มน้ำหนักมาตรฐาน และเครื่องมือวัดอื่น ๆ ที่ใช้ตู้มน้ำหนักมาตรฐานในการทดสอบ/สอบเทียบ ทั้งภายในและต่างประเทศ
หน่วยงานรับผิดชอบ	โครงการฟิสิกส์และวิศวกรรม
โทรศัพท์	๐ ๒๒๐๑ ๗๓๒๒
โทรสาร	๐ ๒๒๐๑ ๗๓๒๓

การทดสอบกาวซีเมนต์

ความเป็นมา

กาวซีเมนต์ (cement adhesive) หมายถึง วัสดุที่ใช้ยึดแผ่นกระเบื้องเซรามิกกับพื้นผิวคอนกรีตหรือมอร์ตาร์ในแนวราบหรือแนวตั้ง และเป็นชนิดที่มีปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์เป็นส่วนผสมโดยอาจมีสารผสมเพิ่ม (additive) เพื่อให้มีสมรรถนะสูง (high performance) ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กาวซีเมนต์ มาตรฐานเลขที่ มอก. ๒๗๐๓ - ๒๕๕๙ แบ่งกาวซีเมนต์ ออกเป็น ๒ ชั้นคุณภาพ คือ

๑. ชั้นคุณภาพทั่วไป เป็นกาวซีเมนต์ชนิดที่มีกำลังยึดเกาะภายใต้แรงดึงเฉลี่ย และกำลังยึดเกาะภายใต้แรงเฉือนเฉลี่ยอยู่ในระดับการใช้งานทั่วไปซึ่งไม่ต้องการกำลังยึดเกาะสูงมาก

๒. ชั้นคุณภาพสูง เป็นกาวซีเมนต์ชนิดที่มีกำลังยึดเกาะภายใต้แรงดึงเฉลี่ย และกำลังยึดเกาะภายใต้แรงเฉือนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ใช้ในงานซึ่งต้องการกำลังยึดเกาะสูงเป็นพิเศษ

ในปัจจุบันมีความต้องการใช้กาวซีเมนต์ในงานก่อสร้างในปริมาณมาก ทำให้มีผู้ประกอบการจัดตั้งโรงงานเพื่อผลิตกาวซีเมนต์เพิ่มมากขึ้นด้วย เนื่องจากใช้เงินในการลงทุนไม่สูงมากนัก แต่ประสบปัญหาในเรื่องเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ทดสอบ การพัฒนาส่วนผสม และการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ ซึ่งต้องใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์หลายชนิด และบางชนิดก็มีราคาสูง

สรุปผลการดำเนินงาน

กลุ่มฟิสิกส์และวิศวกรรมทั่วไป ๒ โครงการฟิสิกส์และวิศวกรรม มีห้องปฏิบัติการทดสอบปูนซีเมนต์ ซึ่งเครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีอยู่ครอบคลุมสามารถทดสอบกาวซีเมนต์ ตามมาตรฐาน ANSI A118-1999 (Reaffirmed 2005) รายการที่วิเคราะห์ทดสอบ ได้แก่ การก่อตัวระยะต้น การก่อตัวระยะปลาย ระยะเวลาการใช้งาน การลื่นไถลบนพื้นผิวในแนวตั้ง ความต้านแรงอัด ความต้านแรงดึง ความต้านแรงดัด และความต้านแรงเฉือนของมอร์ตาร์ที่ยึดติดกับกระเบื้องเซรามิก ในช่วงเดือน มิถุนายน ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๕๙ กลุ่มฟิสิกส์และวิศวกรรมทั่วไป ๒ ได้ให้บริการวิเคราะห์ทดสอบกาวซีเมนต์ จำนวน ๑๘ ตัวอย่าง ๙๓ รายการ ให้กับผู้ประกอบการสำหรับใช้ในการพัฒนาส่วนผสม การควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ และการตลาด และในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ กระทรวงอุตสาหกรรมได้ออกประกาศกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กาวซีเมนต์ มาตรฐานเลขที่ มอก. ๒๗๐๓ - ๒๕๕๙ จึงมีแนวโน้มที่จะมีผู้มาขอรับบริการวิเคราะห์ทดสอบกาวซีเมนต์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งทางกลุ่มฟิสิกส์และวิศวกรรมทั่วไป ๒ จะได้จัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับการวิเคราะห์ทดสอบ กาวซีเมนต์ ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมให้ครอบคลุมทุกรายการต่อไป

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. เพื่อใช้ในการควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ทำให้มีผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพออกสู่ท้องตลาด
๒. เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

กลุ่มเป้าหมาย	ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์กาวซีเมนต์ และผู้บริโภคที่ใช้ผลิตภัณฑ์กาวซีเมนต์
หน่วยงานรับผิดชอบ	โครงการฟิสิกส์และวิศวกรรม
โทรศัพท์	๐ ๒๒๐๑ ๗๓๕๘
โทรสาร	๐ ๒๒๐๑ ๗๓๕๙

วช. กับการเผยแพร่ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์การอาหารและวัสดุสัมผัสอาหาร

ความเป็นมา

โครงการวิทยาศาสตร์ชีวภาพ (วช.) กรมวิทยาศาสตร์บริการ มีภารกิจหลักในการ ให้บริการทดสอบผลิตภัณฑ์อาหารและวัสดุสัมผัสอาหารเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคและปรับปรุงสินค้าให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ตลอดจนศึกษาวิจัยและพัฒนาวิธีทดสอบและประเมินคุณภาพผลิตภัณฑ์อาหารและวัสดุสัมผัสอาหาร ตามกฎระเบียบ ข้อกำหนดและความต้องการของผู้ประกอบการ นอกจากนี้ วช. ได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์การอาหาร ให้แก่ หน่วยงานภาครัฐ เอกชน สถานศึกษาและบุคคลโดยทั่วไป เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับอาหาร การใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการทดสอบคุณภาพและความปลอดภัยของอาหารและวัสดุสัมผัสอาหาร ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน

สรุปเนื้อหาการดำเนินการ

วช. ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ด้านวิทยาศาสตร์การอาหาร ทั้งงานกิจกรรมภายในของ วช. และร่วมดำเนินการในส่วนกิจกรรมของกรมวิทยาศาสตร์บริการ ระหว่างเดือน มิถุนายน – กันยายน ๒๕๕๙ ดังนี้

การจัดฝึกอบรมและการปฏิบัติเสริมทักษะ วิชาเคมีและจุลชีววิทยาของอาหาร ให้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ รวม ๔ ครั้ง ระหว่างวันที่ ๖-๗, ๒๐-๒๑ มิถุนายน, ๔-๕ และ ๑๔-๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ โครงการวิทยาศาสตร์ชีวภาพ ในหัวข้อเรื่อง การวิเคราะห์หาโปรตีนทั้งหมดในอาหาร การวิเคราะห์สัณฐานอาหารในอาหารและเครื่องดื่ม การวิเคราะห์ทางจุลชีววิทยา การวิเคราะห์วัสดุสัมผัสอาหารและการประเมินคุณภาพผลิตภัณฑ์อาหารประสาทสัมผัส โดยมีนักศึกษาที่รับการฝึกอบรมทั้งสิ้นจำนวน ๑๔๕ คน ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้และทักษะในการทดลองปฏิบัติในเรื่องวิธีการทดสอบอาหารและวัสดุสัมผัสอาหาร รวมถึงการทดสอบคุณภาพอาหารด้านประสาทสัมผัส

การถ่ายทอดความรู้ให้แก่ นักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย จังหวัดชลบุรี ตรัง และ นครศรีธรรมราช ในโครงการพัฒนาโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัยให้เป็นโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค (โครงการ ศึกษาแหล่งเรียนรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙) ในกิจกรรมของกรมวิทยาศาสตร์บริการ รวม ๔ ครั้ง ระหว่างวันที่ ๙, ๑๕, ๓๑ สิงหาคม และ ๖ กันยายน ๒๕๕๙ ณ โครงการวิทยาศาสตร์ชีวภาพ โดยถ่ายทอดความรู้เรื่องวัตถุดิบเสีย มีนักเรียนที่รับการฝึกอบรมทั้งสิ้นจำนวน ๖๐๒ คน ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้เกี่ยวกับวัตถุดิบเสียที่ใช้ในอาหาร ข้อกำหนดการใช้ ประโยชน์และโทษของวัตถุดิบเสีย และวิธีการทดสอบวัตถุดิบเสียในเครื่องดื่ม

การถ่ายทอดความรู้ในงานมหกรรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๕๙ ในกิจกรรมของกรมวิทยาศาสตร์บริการ ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๙ ให้แก่ นักเรียน นักศึกษาและประชาชนทั่วไป ณ อาคารอิมแพค เมืองทองธานี โดยถ่ายทอดความรู้เรื่องสัณฐานอาหาร ผู้เข้าชมได้รับความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนดการใช้ ประโยชน์และโทษของสัณฐานอาหาร ตลอดจนวิธีทดสอบสัณฐานอาหารในอาหารและเครื่องดื่ม

ประโยชน์ที่ได้รับ

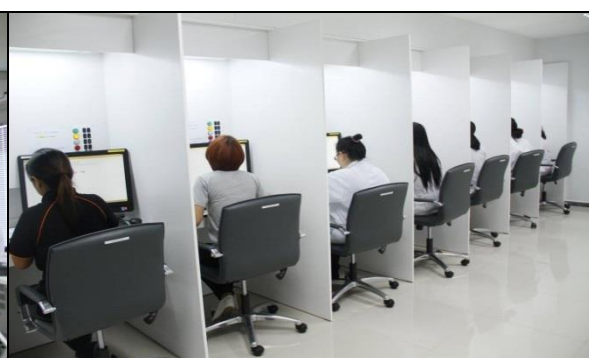
นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ได้รับการเผยแพร่ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์การอาหาร การทดสอบคุณภาพและความปลอดภัยของอาหารและวัสดุสัมผัสอาหาร เพื่อสร้างความตระหนักรู้ในการศึกษา วิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต และนำเอาความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

กลุ่มเป้าหมาย   หน่วยงานภาครัฐ เอกชน สถานศึกษาและบุคคลโดยทั่วไป

หน่วยงานรับผิดชอบ   โครงการวิทยาศาสตร์ชีวภาพ

โทรศัพท์   ๐ ๒๒๐๑ ๗๑๘๓

โทรสาร   ๐ ๒๒๐๑ ๗๑๘๑

การฝึกอบรมและการปฏิบัติเสริมทักษะ ด้านเคมีและจุลชีววิทยาของอาหาร ของนักศึกษา
สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ในโครงการศึกษาแหล่งเรียนรู้
ทางด้านวิทยาศาสตร์ กระบวนการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

การถ่ายทอดความรู้ในงานมหกรรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๕๙

ห้องปฏิบัติการอ้างอิงอาหารของอาเซียนด้านวัสดุสัมผัสอาหาร กรมวิทยาศาสตร์บริการ พัฒนาความสามารถบุคลากรห้องปฏิบัติการทดสอบของอาเซียน

ความเป็นมา

การควบคุมให้อาหารมีคุณภาพและความปลอดภัยเป็นมาตรการสำคัญเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค และสร้างความเป็นธรรมทางการค้า ปัจจุบันประเทศต่าง ๆ มีการออกกฎระเบียบ ข้อบังคับและมาตรฐานผลิตภัณฑ์บรรจภัณฑ์อาหาร ของใช้ในการเตรียมอาหารและวัสดุสัมผัสอาหารเพื่อเป็นมาตรการป้องกันอันตรายจากการได้รับสารปนเปื้อนที่แพร่กระจายจากวัสดุสัมผัสอาหารลงสู่อาหาร ซึ่งการตรวจสอบความปลอดภัยของวัสดุสัมผัสอาหารจำเป็นต้องใช้วิธีการทดสอบที่เป็นมาตรฐานและเชื่อถือได้ สอดคล้องตามเกณฑ์กำหนดรวมถึงห้องปฏิบัติการการทดสอบได้รับรองตามมาตรฐาน ISO/IEC 17025

กรมวิทยาศาสตร์บริการ ในฐานะที่เป็นห้องปฏิบัติการอ้างอิงอาหารของอาเซียนด้านวัสดุสัมผัสอาหาร (ASEAN Food Reference Laboratory for Food Contact materials) เห็นความสำคัญของการควบคุมคุณภาพและความปลอดภัยของบรรจภัณฑ์หรือวัสดุสัมผัสอาหาร ที่ผลิตเป็นสินค้าสำหรับใช้ในประเทศและการส่งออกในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน จึงได้จัดฝึกอบรมหลักสูตร FCM Training 2016 : Migration of Melamine from Melamine Wares เพื่อพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานห้องปฏิบัติการทดสอบอาหารในประเทศสมาชิกอาเซียนให้มีความรู้และพัฒนาทักษะความสามารถด้านการทดสอบความปลอดภัยของบรรจภัณฑ์หรือวัสดุสัมผัสอาหาร เพื่อควบคุมคุณภาพสินค้าวัสดุสัมผัสอาหารให้สอดคล้องตามกฎหมายและระเบียบของผู้นำเข้าสินค้าและคุ้มครองผู้บริโภค

สรุปผลการดำเนินงาน

ศูนย์ทดสอบวัสดุสัมผัสอาหารของอาเซียน ได้จัดฝึกอบรมหลักสูตร FCM Training 2016 : Migration of Melamine from Melamine Wares ระหว่างวันที่ ๒๑ – ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๙ ณ อาคารสถานศึกษาเคมีปฏิบัติ และอาคารตัวฯ กรมวิทยาศาสตร์บริการ การฝึกอบรมมีการบรรยายและฝึกปฏิบัติ รวมทั้งศึกษาดูงานกระบวนการผลิตพลาสติกรีไซเคิล ณ บริษัท อินโดรามา โพลีเมอร์ส จำกัด (มหาชน) เพื่อเพิ่มความรู้ ความเข้าใจ ให้แก่เจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการทดสอบของประเทศสมาชิกอาเซียน และพัฒนาทักษะความสามารถด้านการทดสอบสารปนเปื้อนอันตรายในผลิตภัณฑ์ของใช้พลาสติกชนิดเมลามีน ที่สอดคล้องตามกฎหมายและระเบียบของผู้นำเข้าสินค้าและการคุ้มครองสุขภาพของผู้บริโภค โดยมีผู้เข้าร่วมฝึกอบรม จำนวน ๑๓ คน จากกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนรวม ๗ ประเทศ ดังนี้ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ เวียดนาม เมียนมา กัมพูชาและประเทศไทย ผลการประเมินความพึงพอใจในการฝึกอบรม ภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับความพึงพอใจมาก โดยคะแนนเฉลี่ย ๓.๓๓ จาก ๔ คะแนน

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. บุคลากรห้องปฏิบัติการทดสอบวัสดุสัมผัสอาหารของอาเซียนได้รับการพัฒนาความสามารถเทคนิคการทดสอบคุณภาพและความปลอดภัยของวัสดุสัมผัสอาหาร โดยกรมวิทยาศาสตร์บริการ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในฐานะเป็นหน่วยงานที่มีองค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญซึ่งได้รับมอบหมายเป็นห้องปฏิบัติการอ้างอิงด้านทดสอบวัสดุสัมผัสอาหารของอาเซียน
๒. ผู้เข้าฝึกอบรมสามารถนำวิธีการทดสอบวัสดุสัมผัสอาหารไปปรับใช้เป็นแนวทางการควบคุมคุณภาพสินค้าและออกกฎระเบียบ มาตรฐานของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับวัสดุสัมผัสอาหารในประเทศของตนเอง
๓. อาเซียนมีการพัฒนาระบบการตรวจสอบความปลอดภัยอาหารสำเร็จรูปเพื่อเป็นมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับโดยใช้องค์ความรู้ที่เป็นวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการควบคุมอาหารในระบบเศรษฐกิจอาเซียน
๔. สร้างเครือข่ายความร่วมมือของนักวิชาการ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและขีดความสามารถการแข่งขันในการผลิตและการประกันคุณภาพสินค้าที่ซื้อขายในอาเซียนและส่งออก

กลุ่มเป้าหมาย   นักวิทยาศาสตร์ของห้องปฏิบัติการทดสอบในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน

หน่วยงานรับผิดชอบ   ศูนย์ทดสอบวัสดุสัมผัสอาหารของอาเซียน

โทรศัพท์   ๐ ๒๒๐๑ ๗๒๗๕

โทรสาร   ๐ ๒๒๐๑ ๗๓๑๔

การพัฒนาห้องปฏิบัติการด้านยางแท่งเอสทีอาร์ ด้วยกิจกรรมทดสอบความชำนาญห้องปฏิบัติการ

ความเป็นมา

ยางแท่งเอสทีอาร์ เป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศไทย ยางแท่งที่จะส่งออกจะต้องผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยกองการยาง หรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับใบอนุญาตการเป็นผู้จัดทำวิเคราะห์หรือทดสอบคุณภาพยาง จากกองการยาง กรมวิชาการเกษตร ซึ่งเดิมการอนุญาตและการรับรองห้องปฏิบัติการยางแท่งของภาคเอกชนไม่มีคู่มือและหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติงานที่เป็นเอกสาร แต่มีการตรวจประเมิน การ

ทดสอบคู่ขนาน และการทดสอบเปรียบเทียบผลระหว่างห้องปฏิบัติการและไม่มี การทดสอบความชำนาญระหว่างห้องปฏิบัติการที่เป็นมาตรฐานสากล ปัจจุบันกองการยางมีห้องปฏิบัติการยางแท่งของภาคเอกชนอยู่ในความรับผิดชอบมากกว่า 60 บริษัท กองการยางจึงได้หาแนวทางการพัฒนางานด้านการอนุญาต และรับรองห้องปฏิบัติการยางแท่งของภาคเอกชน

เพื่อให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของภาคเอกชนเป็นไปตามมาตรฐานสากล จึงได้ประสานความร่วมมือกับศูนย์บริหารจัดการทดสอบความชำนาญห้องปฏิบัติการ จัดกิจกรรมทดสอบความชำนาญห้องปฏิบัติการเพื่อนำผลจากกิจกรรมฯ ใช้เป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาขออนุญาตและต่ออายุใบอนุญาตฯ ให้กับห้องปฏิบัติการด้านยาง ซึ่งเป็นการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานของกรมวิชาการเกษตร จึงทำให้เกิดเป็นความตกลงที่จะปฏิบัติงานร่วมกันระหว่าง 2 หน่วยงาน และได้จัดพิธีลงนามความร่วมมือระหว่างกรมวิชาการเกษตร และกรมวิทยาศาสตร์บริการเกี่ยวกับ “โครงการพัฒนาศักยภาพห้องปฏิบัติการของประเทศไทยในการทดสอบคุณภาพยางแท่ง เอสทีอาร์ (STR) ที่เป็นไปตามมาตรฐานสากล ISO/IEC 17025”

ในปีงบประมาณ 2559 กองการยาง และศูนย์บริหารจัดการทดสอบความชำนาญห้องปฏิบัติการมีโครงการร่วมกันคือการพัฒนาห้องปฏิบัติการยางแท่งด้วยกิจกรรมทดสอบความชำนาญการ โดยศูนย์บริหารจัดการทดสอบความชำนาญห้องปฏิบัติการ ทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทดสอบความชำนาญ กองการยางทำหน้าที่เป็นผู้เตรียมตัวอย่างและทดสอบความเป็นเนื้อเดียวกันและความเสถียรของตัวอย่าง โดยจัดให้มี กิจกรรมทดสอบความชำนาญห้องปฏิบัติการด้านการทดสอบยางแท่ง เอสทีอาร์ จำนวน 2 ครั้งคือในเดือนพฤษภาคมและเดือน

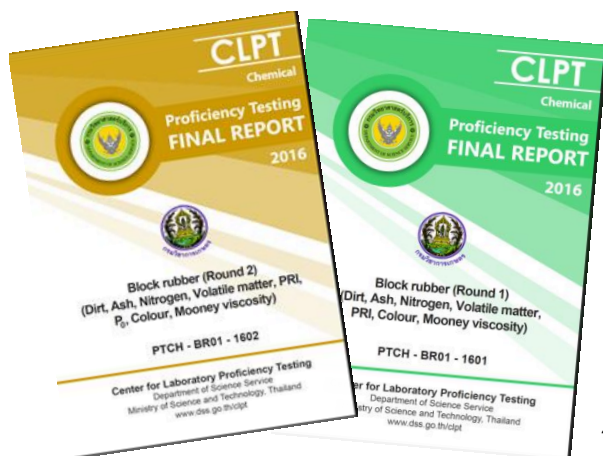

กรกฎาคม 2559 รายการทดสอบที่ใช้ในกิจกรรม คือรายการทดสอบที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพยางมี 8 รายการคือ ปริมาณสิ่งสกปรก (Dirt), ปริมาณเถ้า (Ash), ปริมาณไนโตรเจน (Nitrogen), ปริมาณสิ่งระเหย

(Volatile matter), ดัชนีความอ่อนตัว (PRI), ค่าความอ่อนตัวเริ่มต้น (Plasticity original), สี (Colour), ความหนืด (Mooney viscosity) และมีการสอบถามข้อมูลจากห้องปฏิบัติการด้านยาง เกี่ยวกับวิธีทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทดสอบ การสอบเทียบเครื่องมือ การควบคุมคุณภาพของห้องปฏิบัติการอีกด้วย ผลการจัดกิจกรรมทั้ง 2 สองครั้ง มีห้องปฏิบัติการสนใจเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 74 ห้องปฏิบัติการ ห้องปฏิบัติการส่วนใหญ่มีผลการทดสอบความชำนาญเป็นที่น่าพอใจคือมีค่า z - score น้อยกว่า 2 อยู่ที่ 90 - 100 เปอร์เซนต์ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินศักยภาพห้องปฏิบัติการห้องปฏิบัติการด้านยาง

Test items	Block rubber (Round 1) วันที่เริ่มกิจกรรม 10 พฤษภาคม 2559				Block rubber (Round 2) วันที่เริ่มกิจกรรม 13 กรกฎาคม 2559			
	No. of labs	No. of Participants (percentage)			No. of labs	No. of Participants (percentage)		
		$ z \leq 2.0$	$2.0 < z < 3.0$	$ z \geq 3.0$		$ z \leq 2.0$	$2.0 < z < 3.0$	$ z \geq 3.0$
1. Dirt, %w/w	74	67 (90.5)	2 (2.7)	5 (6.8)	75	69 (92.0)	4 (5.3)	2 (2.7)
2. Ash, %w/w	74	73 (98.6)	-	1 (1.4)	75	75 (100.0)	-	-
3. Nitrogen, %w/w	74	71 (95.9)	2 (2.7)	1 (1.4)	75	69 (92.0)	4 (5.3)	2 (2.7)
4. Volatile matter, %w/w	74	74 (100.0)	-	-	75	73 (97.3)	2 (2.7)	-
5. Plasticity Retention Index, PRI	73	72 (98.6)	1 (1.4)	-	74	73 (98.6)	1 (1.4)	-
6. Plasticity original, P _o	74	73 (98.6)	1 (1.4)	-	75	75 (100.0)	-	-
7. Colour, Lovibond Scale	14	10 (71.4)	-	4 (28.6)	14	13 (92.9)	-	1 (7.1)
8. Mooney viscosity ML(1+4) 100°C	73	73 (100.0)	-	-	75	75 (100.0)	-	-

ข้อมูลของห้องปฏิบัติการด้านยางที่ได้จากการจัดกิจกรรมทดสอบความชำนาญฯ พบว่าห้องปฏิบัติการส่วนใหญ่ใช้เครื่องมือที่เหมาะสม มีการสอบเทียบเครื่องมือวัด แต่ห้องปฏิบัติการส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพ และต้องการความรู้ในเรื่องการควบคุมคุณภาพและการจัดทำระบบคุณภาพตามมาตรฐานสากล ISO/IEC 17025 ศูนย์บริหารจัดการทดสอบความชำนาญฯ และกองการยาง ได้นำ

ข้อมูลข้อมูลดังกล่าว มาใช้ประกอบการวางแผนการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาห้องปฏิบัติการด้านยางแห่งประเทศไทย การดำเนินการขั้นต่อไปคือจัดกิจกรรมทดสอบความชำนาญฯ จำนวน 2 ครั้งต่อปี และจัดการอบรมด้านระบบคุณภาพห้องปฏิบัติการและการรับรองระบบงานของห้องปฏิบัติการตามมาตรฐานสากล ISO/IEC17025 ให้แก่บุคลากรห้องปฏิบัติการด้านยาง เพื่อเป็นการส่งเสริมการยื่นขอการรับรองระบบคุณภาพของห้องปฏิบัติการตามมาตรฐานสากลต่อไป

ประโยชน์ที่ได้รับ

เพื่อเพิ่มเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาห้องปฏิบัติการด้านยาง ให้ได้รับการรับรองตามมาตรฐาน ISO/IEC17025 และเป็นการเพิ่มศักยภาพการส่งออกยางแท่งเอสทีอาร์ของไทยสู่ตลาดสากล ช่วยให้การออกใบอนุญาตฯ ของกรมการยางแก่ห้องปฏิบัติการ สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

กลุ่มเป้าหมาย นักวิทยาศาสตร์ หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับห้องปฏิบัติการด้านยาง

หน่วยงานที่รับผิดชอบ ศูนย์บริหารจัดการทดสอบความชำนาญห้องปฏิบัติการ

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๐๑ ๗๓๓๑-๓

โทรสาร ๐ ๒๒๐๑ ๗๕๐๗